

Spis treści

Wstęp — Krzysztof Zeman	13
Literatura uzupełniająca	15
1. Najważniejsze funkcje układu odpornościowego — Henryk Tchórzewski	16
Piśmiennictwo	22
2. Budowa i rozwój układu limfatycznego — Hieronim Bartel	23
Komórki układu limfatycznego	24
Centralne narządy limfatyczne	27
Obwodowe narządy limfatyczne	28
Rozwój komórek układu limfatycznego	33
Rozwój narządów limfatycznych	38
Piśmiennictwo	39
3. Odrębności układu odpornościowego noworodka — Krzysztof Zeman, Małgorzata Banasik, Iwona Maroszyńska	40
Odporność wrodzona	40
Odporność nabyta	44
Piśmiennictwo	48
4. Dojrzewanie układu odpornościowego dziecka — Krzysztof Zeman, Lech Pokora	50
Piśmiennictwo	52
5. Pierwotne niedobory odporności — Krzysztof Zeman, Ewa Bernatowska	53
Piśmiennictwo	59

6. Europejski i polski rejestr pierwotnych niedoborów odporności	
— <i>Ewa Bernatowska, Krzysztof Zeman</i>	60
Piśmiennictwo	66
7. Obraz kliniczny pierwotnych niedoborów odporności	
— <i>Krzysztof Zeman, Ewa Fornalczyk-Wachowska</i>	67
Zakażenia i choroby zakaźne	69
Zmiany skórne	70
Zaburzenia ze strony układu pokarmowego	72
Inne objawy	73
Piśmiennictwo	74
8. Złożone niedobory odporności — <i>Krzysztof Zeman</i>	75
Ciężki złożony niedobór odporności	75
Zaburzenia metabolizmu puryn	78
Zaburzenia ekspresji antygenów MHC	78
Inne złożone niedobory odporności	79
Zespół hiper-IgM	79
Obraz kliniczny złożonych niedoborów odporności	80
Badania diagnostyczne w złożonych niedoborach odporności	81
Leczenie złożonych niedoborów odporności	84
Piśmiennictwo	85
9. Pierwotne niedobory odporności przebiegające z przewagą zaburzeń biosyntezy przeciwciał — <i>Henryka Siwińska-Gołębiowska, Maria Wawrzyniak</i>	86
Agammaglobulinemia sprzężona z chromosomem X	88
Niedobór IgA	93
Wybiórczy niedobór podklas IgG	94
Pospolity zmienny niedobór odporności	95
Przemijająca hipogammaglobulinemia niemowląt	97
Piśmiennictwo	98
10. Inne dobrze określone zespoły niedoborów odporności	
— <i>Danuta Kowalczyk</i>	100
Zespół Wiskotta-Aldricha	100
Zespół Di George'a	103
Piśmiennictwo	106
11. Zespoły niestabilności chromosomowych — <i>Barbara Pietrucha</i>	108
Zespół ataksja-teleangiectazja	109
Zespół Nijmegen	112

Zespół Blooma	116
Piśmiennictwo	118
12. Wrodzone zaburzenia funkcji komórek żernych — <i>Hanna Skopczyńska</i>	119
Przewlekła choroba ziarniniakowa	119
Niedobór adhezji (przylegania) leukocytów	125
Zespół Chediaka-Higashiego	128
Inne zespoły przebiegające z zaburzeniami czynności neutrofilów	131
Piśmiennictwo	132
13. Wrodzone zaburzenia liczby komórek żernych	
— <i>Aleksandra Lewandowicz-Uszyńska</i>	134
Zespół Kostmanna	136
Przewlekła łagodna rodzinna neutropenia	136
Cykliczna neutropenia	137
Zespół Shwachmana	137
Neutropenie przebiegające z innymi wrodzonymi zaburzeniami	138
Leczenie neutropenii	138
Piśmiennictwo	139
14. Niedobory składników układu dopełniacza — <i>Krzysztof Zeman,</i>	
<i>Kazimierz Madaliński</i>	141
Niedobory klasycznej drogi aktywacji	141
Niedobory C3 i składników drogi alternatywnej	143
Niedobory składników drogi lektynowej	144
Niedobory składników kompleksu atakującego błonę	144
Obrzęk naczynioruchowy Quinckego	145
Leczenie niedoborów dopełniacza	146
Piśmiennictwo	147
15. Inne pierwotne niedobory odporności — <i>Krzysztof Zeman</i>	148
Zespół hiper-IgE	149
Zespół limfoproliferacyjny sprzężony z chromosomem X	151
Defekt zabijania prątków	152
Przewlekła kandydoza śluzówkowo-skórna	153
Limfopenia CD4	154
Zespół Griscelliego	155
Pierwotne niedobory odporności przebiegające z innymi zespołami wrodzonymi	156
Piśmiennictwo	157

16. Kryteria rozpoznawania pierwotnych niedoborów odporności	
— <i>Krzysztof Zeman, Henryka Siwińska-Golebiowska</i>	158
Ciężki złożony niedobór odporności	159
Ciężki złożony niedobór odporności sprzężony z chromosomem X . . .	161
Zespół Di George'a	162
Ataksja-teleangiectazja	162
Zespół Wiskotta-Aldricha	163
Agammaglobulinemia sprzężona z chromosomem X	164
Zespół hiper-IgM sprzężony z chromosomem X	164
Selektywny niedobór IgA	165
Pospolity zmienny niedobór odporności	166
Przewlekła choroba ziarniniakowa	166
Niedobór adhezji leukocytów	167
Piśmiennictwo	167
17. Przeszczepianie komórek krwiotwórczych i terapia genowa u dzieci z pierwotnymi niedoborami odporności — <i>Krzysztof Zeman</i>	168
Przeszczepianie komórek krwiotwórczych	169
Terapia genowa	171
Piśmiennictwo	172
18. Leczenie substytucyjne preparatami immunoglobulin	
— <i>Ewa Bernatowska</i>	173
Rozmieszczenie i okres półtrwania immunoglobulin w ustroju	175
Zawartość immunoglobulin i swoistych przeciwciał	175
Podklasy IgG	176
Swoiste przeciwciała	176
Niepożądane reakcje związane z przetoczeniami IVIG	177
Przenoszenie zakażeń wirusowych przez IVIG	178
Wykorzystywanie przeciwbakteryjnych i przeciwwirusowych właściwości IVIG	178
Uwagi dotyczące podawania preparatów immunoglobulin	181
Piśmiennictwo	182
19. Wtórne niedobory odporności — <i>Krzysztof Zeman</i>	183
Zespół przewlekłego zmęczenia	186
Piśmiennictwo	187
20. Odporność dzieci urodzonych przedwcześnie — <i>Iwona Maroszyńska</i>	188
Piśmiennictwo	194

21. Nabyty zespół niedoboru odporności (AIDS) u dzieci	
— <i>Magdalena Marczyńska, Małgorzata Szczepańska-Putz</i>	196
Historia badań nad zespołem AIDS	196
Dane epidemiologiczne	196
Budowa wirusa HIV i patogenеза zakażenia	197
Źródła zakażenia HIV u dzieci	198
Diagnostyka dzieci matek HIV(+)	200
Przebieg kliniczny zakażenia HIV u dzieci	201
Leczenie dzieci zakażonych HIV	203
Piśmiennictwo	205
22. Immunosupresyjne działanie najczęściej stosowanych leków	
— <i>Adam Jankowski</i>	207
Antybiotyki	208
Dożylne preparaty immunoglobulin	210
Leki przeciwpadaczkowe	211
Niesteroidowe leki przeciwzapalne	211
Leki stosowane w anestezjologii	212
Opiaty	213
Podsumowanie	213
Piśmiennictwo	214
23. Wpływ stresu na układ odpornościowy dziecka — Jarosław Paśnik	216
Stres — definicja i aspekty psychologiczne	217
Udział hormonów i cytokin w reakcji stresowej	220
Wpływ ostrego stresu na układ odpornościowy dziecka	221
Wpływ stresu psychicznego na układ odpornościowy dziecka	224
Podsumowanie	226
Piśmiennictwo	227
24. Nawracające zakażenia wirusowe a astma i alergia atopowa	
— <i>Anna M. Lewandowska, Marek L. Kowalski</i>	228
Zakażenia wirusowe jako czynniki wyzwalające objawy astmy	228
Mechanizmy wyzwalania zaostrzenia astmy przez zakażenia	229
Zakażenia wirusowe jako czynniki wyzwalające chorobę alergiczną	232
Rola wirusów RS w wyzwalaniu astmy oskrzelowej	233
Zakażenia jako czynnik zapobiegający rozwojowi alergii	234
Mechanizmy protekcyjnego działania zakażeń wobec rozwoju atopii	235
Czy alergia sprzyja zakażeniom dróg oddechowych?	237
Piśmiennictwo	238

25. Szczepienia a niedobory odporności — Ewa Bernatowska	240
Szczepienia ochronne u dzieci z wrodzonymi niedoborami odporności	240
Szczepienia żywymi i zabitymi szczepionkami u dzieci z wtórnymi zaburzeniami odporności	242
Profilaktyka zakażeń u osób z brakiem lub dysfunkcją śledziony	245
Piśmiennictwo	248
26. Możliwości immunokorekcji w leczeniu i profilaktyce nawracających zakażeń dróg oddechowych u dzieci — Krzysztof Zeman	249
Leczenie dzieci z nawracającymi zakażeniami dróg oddechowych	250
Profilaktyka zapobiegania zakażeniom wirusem RS	250
Możliwości pozytywnej korekcji odczynowości odpornościowej	251
Szczepienia ochronne	251
Immunoterapia alergenem	252
Preparaty grasicze	252
Tuftsyna i transfer factor	253
Immunostymulatory bakteryjne i grzybicze	254
„Szczepionki” bakteryjne i autoszczepionki	254
Immunostymulatory syntetyczne	256
Immunostymulatory pochodzenia roślinnego	256
Preparaty antyhomotoksyczne	258
Czynniki zawarte w diecie	259
Nowe kierunki poszukiwań	260
Czy można bez obaw stosować preparaty immunomodulujące u dzieci?	260
Piśmiennictwo	261
27. Pediatria opieka zdrowotna w zakresie immunologii klinicznej — Ewa Bernatowska	262
Organizacja i zadania lecznictwa otwartego	263
Organizacja i zadania lecznictwa zamkniętego	264
Piśmiennictwo	265
28. Internetowy dostęp do wiadomości o niedoborach odporności — Alicja Zeman-Miecznik, Adam Miecznik	266
Piśmiennictwo	271
29. Diagnostyka niedoborów odporności — Małgorzata Banasik, Krzysztof Zeman, Lech Pokoca	272
Wywiad lekarski i badanie przedmiotowe	272
Wstępne badania diagnostyczne	273
Wykluczenie zakażenia HIV	273
Badanie odporności komórkowej	274

Ocena odporności humoralnej	278
Ocena układu komórek żernych	281
Ocena układu dopełniacza	284
Badanie aktywności enzymów	285
Diagnostyka molekularna	285
Diagnostyka prenatalna	286
Minimalny zakres badań umożliwiające określenie stanu układu odpornościowego	287
Piśmiennictwo	288
30. Normy badań laboratoryjnych układu odpornościowego u dzieci	
— <i>Małgorzata Banasik, Przemysław Lewkowicz, Jolanta Łukamowicz</i>	290
Skład limfocytów krwi obwodowej	290
Testy funkcjonalne limfocytów	291
Parametry odpowiedzi humoralnej	292
Badania komórek żernych	293
Układ dopełniacza i białka ostrej fazy	300
Piśmiennictwo	300
Addendum	302
Przydatne i ważne adresy i informacje	302
Wykaz najczęściej stosowanych skrótów	306
Słowniczek podstawowych pojęć immunologicznych	309